

Agrupació Astronòmica d'Osona
C. Pare Xifré, 1, 3r. 08500 Vic (Barcelona)
Tel. 938 864 154
<http://www.astroosona.net>
email: astrooso@astroosona.net

Benvolguts/des

Us trametem la programació prevista pel 1r trimestre del 2020

ACTIVITATS

Conferències.

Gener

Dimarts 14 Conferència: **Què en sabem de l'Auso romana? Ja és conegut de fa temps que l'Esquerda és un poblat ausetà.... ara bé, podria haver estat la capital dels ausetans, és a dir l'Ausa ibèrica? I quin paper tindria aleshores la ciutat de Vic, a qui tradicionalment se li havia atribuït aquesta capitalitat?**

Per respondre a aquestes qüestions cal estudiar de manera global el territori ausetà, per entendre que ja a finals del segle IV aC. es trobava organitzat com a un territori polític, amb uns nuclis perifèrics de control de les fronteres, una jerarquització de nuclis habitats i una ciutat, **Ausa**-L'Esquerda, que faria les funcions de capital. Aquest territori governat segurament per una elit de cavallers o guerrers, va participar de manera activa en el desenvolupament de la Segona Guerra Púnica i de les successives revoltes ibèriques a la fi del segle III aC.

Aquest caràcter guerrer, i la presència militar romana a partir del segle II aC. expliquen la creació de nous nuclis a la banda meridional de la Plana, i l'establiment d'una xarxa de comunicacions a través del Lluçanès, així com la construcció de la via Sergia, una de les vies romanes republicanes més antigues d'Hispania.

La ciutat romana d'**Auso**, a Vic, de nova planta, s'edificarà en el context de la reforma territorial de la Hispania Citerior que portarà a terme l'emperador August a inicis del segle I dC., i esdevindrà la nova capital del territori, ja plenament romanitzat. La ciutat, amb el seu temple, i una estructura urbana que cal anar descobrint entre les migrades restes arqueològiques que ens han pervingut, era el centre d'un territori agrícola ben comunicat. El nom, usurpat de l'antic nucli indígena coincideix amb el total abandonament de l'Esquerda durant el període imperial romà.

La ciutat i el seu territori experimentaran un creixement durant els segles baix-imperials (IV-VI dC.), i això explicarà la fundació a **Ausona** (Vic) d'una de les seues episcopals més antigues del Principat. A partir del segle V dC., el poder militar recaurà sobre les noves elits visigodes que s'establiran i refortificaran l'Esquerda, l'antiga **Ausa** ibèrica, ara anomenada **Roda Ciutat**. Mentrestant, la Plana, solcada de grans vil·les agràries, evolucionarà sense ruptures fins ben entrada l'Edat Mitjana. A càrrec de **Montserrat de Rocafiguera i Espona**, és Doctora en Història, especialitat Prehistòria i Història Antiga per la Universitat de Barcelona, i Màster en Arqueologia Medieval. Des del 1988 codirigeix les excavacions al jaciment de l'Esquerda (Roda de Ter) essent responsable de l'àrea ibèrica. També ha participat en l'excavació d'altres jaciments, com el Casol de Puigcastellet (Folgueroles), l'Escorial (Vic), Sant Feliuet de Savassona (Tavèrnoles), Lattes (Montpeller), entre d'altres.

Dimarts 21 Conferència: **La sordesa del gest a la paraula. La història d'una prohibició.** Fins al S. XVI no es va començar a educar als nens sords perquè, segons la doctrina d'Aristòtil, els sords, als que s'anomenava "muts", no podien discórrer. La doctrina aristotèlica es va incorporar al pensament cristià a través de Sant Agustí, qui considerava que els sords, com no podien sentir-hi, mai podrien entendre ni rebre la fe. Fou el monjo Pedro Ponce de León el primer en idear un mètode per ensenyar a parlar els nens sords. La **desmutització** era necessària perquè se'ls pogués considerar persones

jurídicament (als muts no se'ls considerava com a tals) i poguessin heretar els títols i fortunes de les seves famílies.

A partir de Ponce de León s'idearen diferents mètodes per educar els sords. Hi havia dues escoles de pensament enfrontades: a) la francesa, encapçalada per l'abat Charles-Michel l'Épée (1712-1789), que considerava la llengua de signes com la llengua materna de les persones sordes i la utilitzava per a la instrucció; i l'alemanya, encapçalada per Samuel Heinicke (1729-1790), que creia que l'ús dels signes era fraudulent i que l'educació s'havia de basar únicament en l'ús de la paraula. En el *Segon Congrés Internacional sobre la Instrucció dels Sordmuts* que es va celebrar del 6 a l'11 de setembre de 1880 a Milà, van guanyar les tesis d'aquesta segona escola. Es va arribar a la conclusió que la llengua oral era l'únic mètode útil per educar les persones sordes i es va prohibir l'ús de la llengua de signes o altres mètodes gestuals com a mètodes educatius. Aquesta prohibició va estendre's per tota Europa i Llatinoamèrica, i va afectar tant l'àmbit educatiu com el mèdic, ja que aleshores l'única forma d'intervenció de la sordesa era la pedagògica.

En la nostra xerrada veurem els principals actors d'aquesta pugna, alguns tan inesperats com Alexander Graham Bell (1847-1922), i analitzarem les possibles causes que van dur a una prohibició que ha durat fins fa ben poc. No fou fins els anys 90 del segle passat que es començà a acceptar l'ús de la llengua de signes en l'educació dels sords, i no fou fins a l'any 2010 en que el Parlament reconegué que la llengua pròpia de les persones sordes i sordcegues signants a Catalunya és la llengua de signes catalana (LSC). A càrrec de **Begoña Torres Gallardo**, Professora de la Facultat de Medicina UB, logopeda i llicenciada en Humanitats.

Dimarts 28 Conferència: **Vida a la Terra: Diversificació de les espècies**. El període Cambrià, ara fa uns 600 milions d'anys i que s'inclou dins de l'era paleozoica, va produir l'esclat de vida més intens mai conegut. L'explosió cambriana va donar lloc a l'aparició d'una increïble diversitat de vida sobre la terra que inclou molts dels principals grups d'animals presents en l'actualitat.

Encara no està clara quina va ser l'espurna que va fer possible aquesta bonança biològica. Potser va ser l'oxigen present en l'atmosfera que, gràcies a les emissions de cianobacteris i algues en fer la fotosíntesi, va arribar als nivells necessaris per impulsar el creixement d'estructures corporals i formes de vida més complexes. L'ambient es va fer també més hospitalari en escalfar el clima i pujar el nivell del mar, que va inundar masses de terra baixes, creant hàbitats marins poc profunds que resultaven ideals per a generar noves formes de vida. O altres episodis concatenats. A càrrec de **Pep Garcia**, Biòleg. Membre fundador d' Oxygastra (Grup d'estudi dels Odonats de Catalunya) i del Grup de Naturalistes d'Osona, dins (ICHN).

Febrer

Dimarts 4 Conferència: **Caroline Herschel; UNA DONA, UNA GERMANA, UNA ASTRÒNOMA**. Caroline Herschel va ser una astrònoma del segle XVIII i XIX, qui sempre guiada pel seu germà William Herschel, descobridor d'Urà, va descobrir nombrosos cometes i va obrir el pas de moltes dones en el món de la ciència i l'astronomia. Aquesta xerrada pretén endinsar-nos profundament a la vida de Caroline i entendre els seus pensaments. Veurem que Caroline era una dona amb un rerefons molt complex, hi ha gent qui la descriu com la ventafocs de l'astronomia. Presentem una història apassionant sobre amor fraternal. A càrrec de **Carla Pratdesaba**, Estudiant de 3r de Veterinària a la UAB i interessada en l'Astronomia

Dimarts 11 Conferència: **Fotografia de paisatge i natura i ocasionalment de pluja d'estels**. Parlaré i mostraré fotos de paisatge, natura i pluja d'estels. A càrrec d'**Emili Vilamala**, Fotògraf de paisatge i natura, reconegut i premiat en diversos concursos a nivell nacional i internacional.

Dimarts 18 Conferència: **Microorganismes. La vida en una gota d'aigua. 2ª part**. Com ja es va fer a la primera conferència, es continuarà amb una curta explicació inicial i la projecció de petites gravacions que he anat fent sobre la vida microscòpica. La meva intenció és difondre el coneixement d'aquestes formes de vida i, al mateix temps, despertar interès de cara al seu estudi i divulgació. A càrrec de **Lluís Montoliu Viñeta**, Llicenciat en Filosofia i Lletres.

Dimarts 25 Conferència: **La cartografia submarina: una revolució en marxa**. Prop de tres quartes parts de la superfície terrestre està coberta per mars i oceans. Tanmateix, encara avui

coneixem molt millor el relleu de Mercuri, Mart o la Lluna que el dels nostres fons marins. En aquesta sessió proposem un itinerari per la història de la cartografia submarina, que començà més de 3500 anys enrere i que ha estat sempre acompanyada d'importants revolucions tecnològiques i científiques. Prop de tres quartes parts de la superfície terrestre està coberta per mars i oceans. Tanmateix, encara avui coneixem molt millor el relleu de Mercuri, Mart o la Lluna que el dels nostres fons marins. En aquesta sessió proposem un itinerari per la història de la cartografia submarina, que començà més de 3500 anys enrere i que ha estat sempre acompanyada d'importants revolucions tecnològiques i científiques. A càrrec de **David Amblàs**, Professor del Departament de Dinàmica de la Terra i de l'Oceà de la Universitat de Barcelona. Ha estat investigador postdoctoral al Scott Polar Research Institute de la Universitat de Cambridge i ha participat en nombrosos projectes de recerca d'àmbit marí i en més d'una vintena de campanyes oceanogràfiques a la Mediterrània, Atlàntic, Pacífic, Àrtic i a l'Antàrtida.

Març

Dimarts 3 Vídeo: **Associar-se a l'ecosistema Terra**. Documental d'uns 70' que resumeix d'una forma molt didàctica les tres conferències fetes sota el títol general: Vida a la Terra. Presentació i comentaris a càrrec de **Pep Garcia**, Biòleg. Membre fundador d' Oxygastra (Grup d'estudi dels Odonats de Catalunya) i del Grup de Naturalistes d'Osona, dins (ICHN).

Dimarts 10 Conferència: **Metges botànics catalans. El que ens expliquen el nom de les plantes**. Durant els segles XVII i XVIII, l'estudi de la botànica experimentà un impuls extraordinari. Les nombroses expedicions a terres llunyanes afavoriren els descobriments. A Catalunya molts científics herboritzaren per tot el país.

Als estudis de medicina, la botànica era una matèria important; les plantes constituïen, a més, una font gairebé inesgotable de remeis i de tractaments per a moltes malalties. Molts metges compaginaren llavors l'exercici de la medicina amb una intensa activitat com a botànics. Alguns, fins i tot, abandonaren la medicina per dedicar-s'hi íntegrament.

La dedicació dels metges a diferents branques de la botànica no ha estat, però, limitada a aquests segles de major esplendor. N'hi va haver molts anteriorment i n'hi ha hagut fins als nostres dies.

La descoberta de noves plantes va lligada a la necessitat de donar-hi nom. L'elecció del nom en moltes ocasions té en compte qui la va descobrir, però també pot atorgar-se com a mostra de reconeixement a mèrits de diversa índole.

Hi ha moltes plantes que porten el nom de metges catalans, molts dels quals van ser també importants botànics. Estudiant aquestes plantes, descobrirem una quinzena de metges botànics i ens detindrem, especialment, en dos il·lustres osonencs, Francesc Micó i Ramon Masferrer. Explicarem també què va fer que altres botànics bategessin amb el nom d'aquests metges catalans les plantes que anaven descobrint. A càrrec de, **Elena Guardiola i Josep-Eladi Baños**, Facultat de Medicina. Universitat de Vic – Universitat Central de Catalunya

Dimarts 17 Conferència: **Grans astrònoms del segle XX**. La vida i la personalitat dels astrònoms, astrofísics i cosmòlegs que més han contribuït al llarg de la Història a la comprensió humana de l'Univers, junt amb els seus principals descobriments. A càrrec de **Ricard Lázaro**, Llicenciat en Humanitats i soci de l'AAAd'O.

Dimarts 24 Conferència: **L'Astronomie Populaire de Francesc Aragó**. *L'Astronomie Populaire*, de Francesc Aragó és un llibre excel·lent que recull les lliçons o conferències que Aragó va donar en els seus cursos d'astronomia que van tenir lloc a l'Observatori de París entre 1813 i 1847. El títol *d'Astronomie Populaire* sembla indicar que es tracta d'un llibre elemental o senzill destinat a un públic profà, però va bastant més enllà d'això ja que es tracta d'un manual complet d'astronomia i que, segons el propi autor, només demana una mínima capacitat de comprensió en temes de matemàtiques i de física. Cal dir que és un llibre molt important i molt interessant de llegir encara avui dia, tenint en compte, a més que està tot el digitalitzat i que es pot consultar i llegir íntegrament a internet. A càrrec de **Josep M. Casals**, Enginyer Industrial i Soci Honorari de l'AAAd'O.

Dimarts 31 Conferència: **El príncep de la botànica. Carl Von Linné i la classificació de les plantes**. A mesura que el coneixement del món i de la natura es va anar engrandint a partir dels

segles XVI i XVII, la necessitat de posar ordre en la classificació dels éssers vius es va convertir en una de les empreses intel·lectuals més ambiciosos de la ciència. Ordenar els objectes naturals es va convertir en una prioritat. Van aparèixer una gran diversitat de mètodes i procediments, però cap va tenir tant d'èxit com el que va proposar el suec Carl Von Linné. En aquesta conferència parlarem de la trajectòria vital d'aquest científic i de la seva obra sistematitzadora, una aportació que va revolucionar les ciències naturals del segle XVIII i que va exercir una gran influència en l'estudi de la naturalesa de moltes generacions de naturalistes de tot el món.

Aquesta activitat està organitzada conjuntament amb l'Associació Flora Catalana. A càrrec de **Pasqual Bernat**, Historiador de la Ciència i soci de l'AAAd'O.

Totes les conferències són en dimarts començaran a les 8 del vespre.

- Aquest trimestre l'observatori de l'Agrupació serà obert al públic els dies:

GENER	dijous dia 9
FEBRER	dijous dia 6
MARÇ	dijous dia 5
ABRIL	dijous dia 2

Les observacions començaran a les 8 del vespre, excepte la d'abril que començarà a les 9.

- Les dates de les sortides d'Astrofotografia previstes per aquest trimestre són:

GENER	divendres dia 24
FEBRER	divendres dia 21
MARÇ	divendres dia 20

Si algú hi està interessat que ens ho comuniqui per correu electrònic i el posarem en contacte amb el responsable d'aquesta activitat.

- Durant el trimestre està prevista una visita pel casc antic de Vic acompanyats de Miquel Suriñach. Més endavant us comunicarem la data concreta, l'hora i el lloc de trobada.
- Us demanem que si modifiqueu el número de compte per on es cobra la quota de soci de l'Agrupació ens ho notifiqueu abans del març per tal d'evitar el retorn del rebut i el consegüent cobrament de comissions.
- L'Assemblea General Ordinària està prevista pel divendres dia 21 de febrer de 2020.
- Recordeu-vos de visitar la pàgina web: www.astroosona.net

La Junta

Vic, 2 de gener de 2020